Qabul qilindi: 3-oktabr 2026-yil • Ma’qullandi: 7-oktabr 2026-yil • Nashr qilindi: 13-oktabr 2026-yil

CHET TILLARINI O‘QITISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI QO‘LLASH

Abdurasulova Diyora Jalil qizi

Jizzax shahar 19-sonli Ixtisoslashtirilgan umumta’lim maktabi o‘qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada chet tillarini o‘qitish jarayonida axborot texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari, samaradorligi va amaliy ahamiyati yoritilgan. Ta’lim jarayonida raqamli platformalar, multimedia vositalari, interaktiv dasturlar hamda onlayn ta’lim resurslaridan foydalanishning o‘quvchilarning tinglab tushunish, gapirish, o‘qish va yozish ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, axborot texnologiyalarini qo‘llash orqali ta’lim oluvchilarning mustaqil ta’lim olish imkoniyatlarini kengaytirish, darslarga bo‘lgan qiziqishini oshirish va individual ta’lim yondashuvini tashkil etish masalalariga e’tibor qaratilgan. Chet tillarini o‘qitishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish ta’lim sifatini oshirish hamda o‘quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qilishi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: chet tillarini o‘qitish, axborot texnologiyalari, raqamli ta’lim, multimedia vositalari, interaktiv ta’lim, elektron ta’lim resurslari, onlayn platformalar, kommunikativ kompetensiya, innovatsion pedagogik texnologiyalar, mustaqil ta’lim.

Аннотация. В данной статье рассматриваются педагогические возможности, эффективность и практическая значимость использования информационных технологий в процессе обучения иностранным языкам. Анализируется роль цифровых платформ, мультимедийных средств, интерактивных программ и онлайн-образовательных ресурсов в развитии у учащихся навыков аудирования, говорения, чтения и письма. Особое внимание уделяется расширению возможностей самостоятельного обучения, повышению интереса к занятиям и организации

индивидуального подхода к обучению посредством информационных технологий. Обосновывается, что эффективное использование современных информационных технологий при обучении иностранным языкам способствует повышению качества образования и развитию коммуникативной компетенции учащихся.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам, информационные технологии, цифровое образование, мультимедийные средства, интерактивное обучение, электронные образовательные ресурсы, онлайн-платформы, коммуникативная компетенция, инновационные педагогические технологии, самостоятельное обучение.

Abstract. This article examines the pedagogical potential, effectiveness, and practical significance of using information technologies in foreign language teaching. It analyzes the role of digital platforms, multimedia tools, interactive applications, and online educational resources in developing students’ listening, speaking, reading, and writing skills. Particular attention is paid to expanding opportunities for independent learning, increasing students’ interest in lessons, and implementing an individualized approach to education through information technologies. The article substantiates that the effective use of modern information technologies in foreign language teaching contributes to improving the quality of education and developing students’ communicative competence.

Keywords: foreign language teaching, information technologies, digital education, multimedia tools, interactive learning, electronic educational resources, online platforms, communicative competence, innovative pedagogical technologies, independent learning.

Kirish. Chet tillarini o‘qitishda axborot texnologiyalari - bu elektron qurilmalar va manbalar ko‘rinishidagi o‘quv jarayonining texnik jihozlaridir. Boshqacha qilib aytganda, ular o‘rgatish va o‘rganishda vositachilik qiladigan "intellektual vositalar" dir. Shuni ta’kidlaylikki, axborot texnologiyalari har doim muhandislik yechimi va unga kiritilgan pedagogik resursning ajralmas birligini anglatadi. Barcha axborot texnologiyalari o‘qitish, rivojlantirish, ta’limga bo‘linadi [1]. Ta’lim texnologiyalari o‘qituvchi tomonidan o‘qitish faoliyati muammolarini hal qilishda ularni muntazam ravishda foydalanishi uchun

mo‘ljallangan. Internet-resurslardan foydalangan holda o‘quvchilarning bilim funksiyalarini faol ravishda takomillashtirish uchun rivojlanayotgan texnologiyalar ishlab chiqilmoqda. Ta’lim texnologiyalari barcha foydalanuvchilar uchun bilim resurslarini kengaytirish va ularning intellektual ehtiyojlarini qondirish uchun mo‘ljallangan. Axborot texnologiyalari, tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, o‘qitish uchun motivatsiyani oshiradi, o‘qituvchining o‘qitish imkoniyatlarini kengaytiradi, pedagogik va ta’lim faoliyatini kuchaytiradi, ta’lim makoni chegaralarini kengaytiradi, ishtirokchilarning bilim qobiliyatini rivojlantiradi, pedagogik jarayonni elektron manbalar bilan to‘ldiradi, turli xil ijtimoiy guruhlar vakillari uchun ta’lim olish imkoniyatlarini tenglashtiriradi [2].

Maqolada ingliz tilini o‘qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish muammosi ko‘rib chiqilgan. Ta’limga texnologiyalarni joriy etishning metodologik jihatlariga murojaat qilinadi, masofaviy o‘qitish tahlil qilinadi va axborot texnologiyalaridan pedagogik maqsadlarda foydalanishning axloqiy tamoyillarini shakllantiriladi.

Axborot texnologiyalarini joriy etish o‘quvchilarning faol, konstruktiv, interaktiv, dialogli, refleksiv bo‘ladigan ta’lim faoliyatini o‘zgartiradi. Dastlab, kompyuter ham saqlash vositasi, ham axborotni qayta ishlash vositasi bo‘lgan. Internet nafaqat axborotni saqlash va uni qayta ishlash vositasi, balki foydalanuvchilar tarmog‘ida almashinuv hamdir. Internetni rivojlantirishning yangi tendensiyalari doimo kengayib boradigan bilim resurslariga bir zumda kirish uchun va virtual jamiyatda shaxsning o‘zini o‘zi tasdiqlash uchun misli ko‘rilmagan imkoniyatlarni ochib beradi. Texnik qurilmalar va, avvalambor, Internet va mobil aloqaning birlashtirilishi, cheksiz bilimlar oqimiga ega bo‘lgan axborotga boy ijtimoiy muhitda foydalanuvchining doimiy ravishda onlayn bo‘lishining haqiqiy istiqbollarini ochib beradi.

Bunday sharoitda ingliz tili ko‘p madaniyatli virtual jamiyatning ishlaydigan tiliga aylanadi.

Zamonaviy axborot texnologiyalarining ingliz tiliga nisbatan asosiy transformasion vazifasi shundaki, paydo bo‘layotgan virtual muhitda ingliz tili hamma joyda tarqalgan.

Ingliz tilini o‘qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish tabiiy ravishda chet

tillari o‘qituvchisining axborot kompetensiyasi muammosini, ya’ni kompyuter va Internetning zamonaviy imkoniyatlarini amaliy bilishi kerak.

O‘qituvchining axborot kompetensiyasi quyidagi tarkibiy qismlarni o‘z ichiga oladi: raqamli, resursli, texnologik.

Raqamli komponent o‘qituvchining kompyuter va Internet imkoniyatlari, kompyuter foydalanuvchisining mahorati va materiallar va dasturiy ta’minotni kirish chegaralarida o‘zgartirish, ularni o‘zlarining kasbiy ehtiyojlariga moslashtirish, shuningdek yo‘q qilish mahoratini o‘z ichiga oladi [3].

O‘qituvchining texnologik kompetensiyasining resurs komponenti nafaqat o‘qituvchining dunyo miqyosidagi kompyuter tarmog‘idagi ma’lumotlarning cheksiz zaxiralari haqidagi g‘oyasini, balki kerakli ma’lumotlarni topish, tizimlashtirish, metodik yordamga aylantirish va undan foydalanish qobiliyatini ham anglatadi.

O‘qituvchiga kompyuter va Internetdan nafaqat ma’lumot manbai, balki axborotni qayta ishlash vositasi sifatida, shuningdek, global aloqa vositasi sifatida, shuningdek, o‘z materiallarini nashr eish va o‘z loyihalarini taqdim etishdan mohirona foydalanish uchun texnologik komponent zarur. Buning uchun o‘qituvchi har xil turdagi kompyuter muharrirlariga, tarjimonlarga, ensiklopediyalarga, elektron jadvallarga, lug‘atlarga, trenajyorlar va veb-saytlarga, ijtimoiy xizmatlarga, elektron ta’lim kabi dasturiy ta’minot qobiqlariga va boshqalarga egalik qilishi kerak.

Axborot kompetensiyasining yetarli darajasiga ega bo‘lgan o‘qituvchi nafaqat foydalanuvchi darajasida, balki vakolatli darajada ham kompyuter va Internet resurslariga egalik qiladi.

O‘qituvchining axborot kompetensiyasining darajasi ushbu mutaxassis kompyuterdan foydalangan holda o‘zining o‘quv materiallarini yaratishi va Internetda nashr etishi mumkinligini anglatadi. Masalan, o‘qituvchi o‘zining o‘quv materiallarini o‘z veb-saytida nashr etishi mumkin. U nafaqat tayyor elektron qo‘llanmalardan foydalanishi, balki ularni o‘z kasbiy holati talablariga muvofiq ravishda takomillashtirishi ham mumkin. Masalan, o‘qituvchi o‘zlarining sinov matyeriallarini yaratish uchun "test qo‘ruvchisi" dan qanday

foydalanishni biladi. Bilish darajasidagi axborot kompetensiyasiga ega o‘qituvchi nafaqat shablonlar yordamida Internetda o‘z veb-saytini yaratishi, balki o‘z yechimini taklif qilishi ham mumkin. U kerakli o‘quv materialini elektron o‘quv muhitiga import qilishi mumkin. U nafaqat Internet-forumda ishtirok etishi, balki o‘z Internet-hamjamiyatini ham yaratishi mumkin [4].

Ingliz tili o‘qituvchisining axborot kompetensiyasi - bu lingvodidaktika va "post-metod" davrining rivojlanishidagi post-kommunikativ davrning asosiy xususiyatlaridan biridir. Axborot texnologiyalari chet tillarini o‘qitishda shunchalik keng tarqalgan bo‘lib chiqdiki, bu nafaqat o‘qitishda, balki til sinovlarida ham jiddiy o‘zgarishlarga olib keldi. O‘qituvchi axborot texnologiyalaridan foydalangan holda o‘qitish texnikasini yaxshi biladi [5].

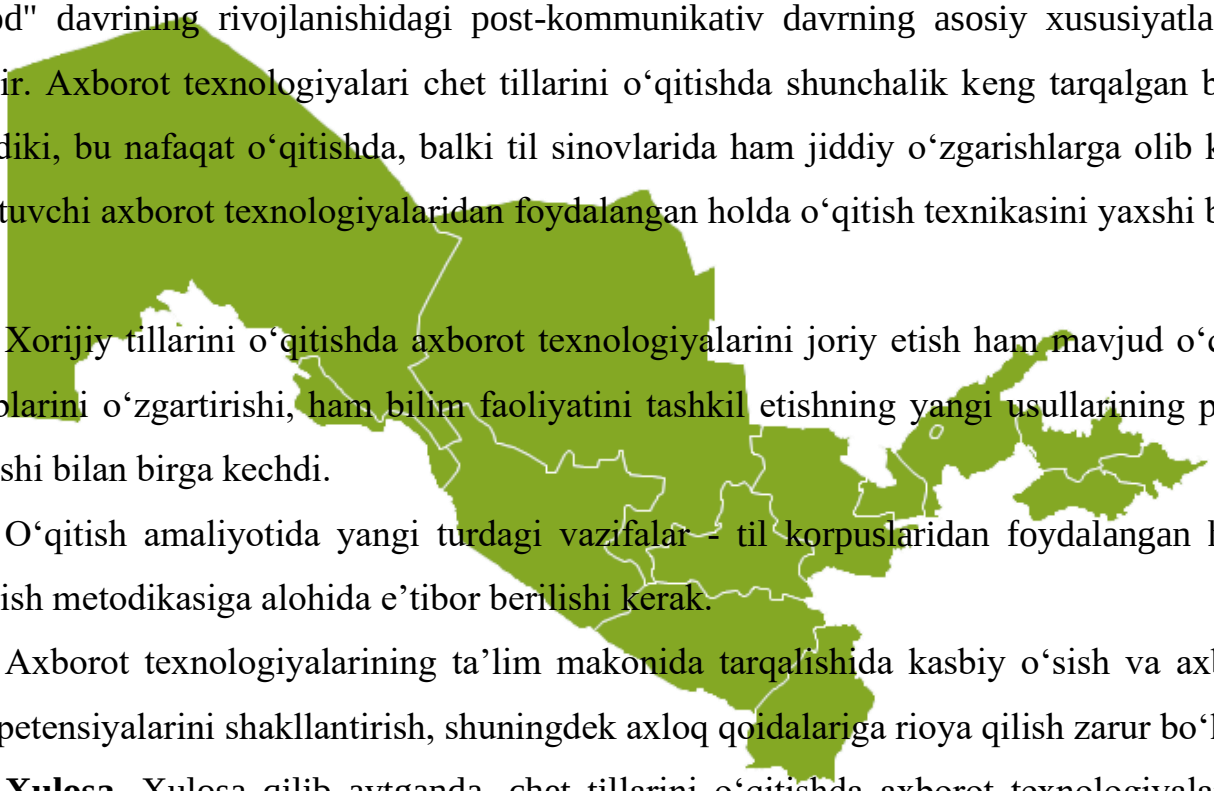

Xorijiy tillarini o‘qitishda axborot texnologiyalarini joriy etish ham mavjud o‘qitish uslublarini o‘zgartirishi, ham bilim faoliyatini tashkil etishning yangi usullarining paydo bo‘lishi bilan birga kechdi.

O‘qitish amaliyotida yangi turdagi vazifalar - til korpuslaridan foydalangan holda o‘qitish metodikasiga alohida e’tibor berilishi kerak.

Axborot texnologiyalarining ta’lim makonida tarqalishida kasbiy o‘sish va axborot kompetensiyalarini shakllantirish, shuningdek axloq qoidalariga rioya qilish zarur bo‘ldi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, chet tillarini o‘qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish ta’lim jarayonining samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish hamda ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy raqamli platformalar, multimedia vositalari, elektron lug‘atlar va interaktiv dasturlar yordamida o‘quvchilarning tinglab tushunish, og‘zaki nutq, o‘qish va yozish ko‘nikmalarini kompleks ravishda rivojlantirish mumkin. Shuningdek, axborot texnologiyalari ta’lim oluvchilarning mustaqil ishlash, bilimlarini mustahkamlash va o‘zlashtirish darajasini muntazam nazorat qilish imkoniyatlarini kengaytiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Xamidova B. Abdurasulova D. OLIY TA’LIMDA RAQAMLI TA’LIM TEXNOLOGIYALARI VOSITASIDA TALABALARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH Makon va zamon Space & time journal 2026/6

2. Hamidov J. Using Multimedia Technology Problems in Professional Education Eastern European Scientific Journal /Auris – Verlag.de 2019, №1. 187- 190 bet.

3. Erben T., Ban R., Castaneda M. Teaching English Language Learners through Technology. Routledge. Oxon, 2008.

4. Loyo A., McCormack A. Educational Technology in English Language Teaching. National University of Rio Cuarto. 2005.

5. Milrud R.P. Teoriya obucheniya yazyku. Lin-gvisticheskaya didaktika: monografiya. Tam-bov, 2003. T.

